

Pretiuulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 83.

— Sibiu, Mercuri 15/27 Octobre. —

1880.

Memoriulu Romaniei asupra tractatului de comerci cu Angli'a.

(Urmare.)

8. Starea normala a comeriului internatiunalu este aceea, in care o tiéra esportédia pe càtu importédia. Atunci esista in comeriulu unei tieri, cum se esprima John Stuart Mill, unu echilibru stabilu, cá in mechanica. Candu acestu echilibru esista, schimbulu e perfectu.

Acestu echilibru tinde inse totudeauna a se stabili. Candu se importa mai multu de càtu se esporta sau vice-versa, diferenti'a se platesce in bani numeratóre, sau prin soldarea de datorii, adica de capitaluri inprumutate, sau de dobendile acestora. Comeriulu in timpurile nóstre fiindu basatu pe unu schimb prin intervenirea baniloru, cerintiele echilibrarei importului si ae esportului producu, la epoce determinate, in cantitatatile de bani in numerariu esistente, o sporire intr'o tiéra si o scadere in alta tiéra. Astfelu fluctuatiunea numerariului banescu se simte mai alesu la acele epoce ale anului, in care compturile comeriului se inchidu si se lichidéda. Acele diferentie intre importu si esportu inse nu potu dura indefinitu, si echilibrulu trebuie neaperatu se se restabilésca intr'unu modu óre-care. Tiér'a care isi termina anulu comerialu cu unu deficitu, sau isi maresce productiunea interióra prin stimulentulu ce acesta capeta in importulu din strainatate; sau, daca poporatiunea nu are vigórea, elasticitatea si energi'a necessaria pentru a produce mai multu de càtu consuma, tiéra saracesce, si producéndu mai puçinu, incepe totuodata a si importa din anu in anu mai puçinu.

9. Acesta este mersulu regulatu si normale alu comeriului, abstractiune facéndu de ori-ce teoria. In acésta stare de lucruri normala, fiacare tiéra esportédia prisosulu producteloru sale in tieri unde ele sunt reclamate, si fiacare tiéra importa acele obiecte, pe care sau nu le produce de felu, sau le produce numai intr'o cantitate sau calitate neindustulatóre.

In genere vorbindu, ori-ce mesura, care strica acestu echilibru, e pernitiósia si inlocuiesce o stare de lucruri naturala prin o stare artificiala, care in fine devine daunatóre mai multu ori mai puçinu pentru amendoue tierile care intretínu unu comerci. Tierile mai puçinu desvoltate economicese, sufere firesce mai multu. Candu taxe vamale grele punu pedici importului, atunci si esportulu necesarmente e lovit; candu taxele vamale sunt mai usióre, si esportulu ia unu aventu, dinpreuna cu productiunea interna.

10. Inse sub ori-ce felu de sistemu ar trai o tiéra, fia sub acela alu schimbulu directu alu marfuriloru, fia sub acelu alu schimbulu monetariu, ea importa si esporta aceleasi obiecte si in aceeasi cantitate. Singur'a deosebire este, cá sub antaiulu sistemu balanti'a se stabilesc in importu si esportu directu prin marfuri, pe candu sub alu douilea sistemu importulu si esportulu se bilantiédia din numerariulu, representatu in creditu sau in debitu.

11. Din aceste premisse reese, cá fiacare tiéra isi are productiunea ei propria, cá acea productiune este, in parte intrebuintiata intru a indestula insusi trebuintiele ei, éra in parte este destinata a fi preschimbata in contra altoru obiecte de provenientia straina, — si in fine, cá nu e nici naturalu, nici logicu, nici profitabilu, cá prin taxatiuni vamale exagerate, importulu se fia micioratu, fiindu-cá acésta corespunde necesarmente unei sporiri a pretiului marfuriloru, inbinata cu o inpuçinare a esportului, fiindu-cá tiér'a care comite acésta gresiala, e silita se dea in contra marfuriloru scumpite de ea insasi, producte mai multe de ale ei, adeca ea e silita a cumpera acelasi obiecte de importu, cu o catime mai mare de producte de esportu.

12. De aci urmédia, cá a introduce taxatiuni, menite a protege industrii neesistente;

este cele mai dese ori, a lovi unu produsu esistentu, o sorginte actuala de bogatia.

13. Aplicandu aceste principii, care sunt si ale sciintiei si ale practicei, in specialu la starea economica si financiara a Romaniei, ajungemu a vedea claru, ce cale trebuie se apucamu, candu e vorba de organisarea taxeloru vamale, candu e vorba de inchieierea unui tractatu de comerci.

14. Romani'a e o tiéra exclusivu agricola. Acésta celu puçinu este starea actuala a lucruriloru.

Dovada ne-o da urmatórea tabela, din care constatamu, cá $\frac{3}{4}$ alu esportului nostru consista in cereale, si care esplica de ce tiér'a intréga se afla intr'o mare strimtorare, candu recolt'a cerealeloru este rea.

Anii	Esportulu totalu in lei	Esp. de cereale in lei	Cer. % ale totalului
1871	177.682,782	145.434,668	81,9
1872	166.557,104	126.976,234	76,2
1873	157.570,732	119.781,239	76,0
1874	134.713,818	100.127,580	74,3
1875	144.962,079	113.025,583	78,0
1876	235.256,786	172.071,085	73,1
1877	141.081,300	83.765,212	59,4

15. Acésta situatiune economica se considera de càtra unii cá o nenorocire si se crede, cá trebuie se ne damu tóte silintiele, putinciósie si neputinciósie, pentru a deveni din tiéra agricola, o tiéra industriala.

Se uita inse, cá si agricultur'a este o industria, amu potea dice, mam'a toturoru industriiloru. Se scapa din vedere, cá celelalte industrii, éra mai cu séma fabricele, sunt rezultatulu unei bogatii bine stabilite si constante, unei abundantie de capitalu, unei bune stari materiale crescénde si unei cresteri continue a poporatiunei.

Candu vomu judeca lucrurile din acestu punctu de vedere generalu, trebuie recunoscutu, cá ar fi o gresiala economica, a subtrage agriculturiei mijlócele de a prospera, de a progressa si a canta a le da unei altei industrii, care intempina multe greutati pentru a concura cu o industria straina corespundítóre. Agricultur'a, cá si acea industria nascénda, potu fi aduse in stare de languedime; una din lipsa de capitaluri, cealalta din nepotintia de a se mantinea timpu indelungatu altfelu, de càtu prin plata de càtra contribuabili a beneficiulu ce reclama.

In societatile unde se facu asemenea experimente, se introduce pe nesimtite, dar cu sigurantia, desordinea in organisarea muncii si a distributiunei rationale a capitalului; éra rezultatulu este decadentia economica.

16. In Romani'a agricultura se face in conditiuni rele si inapoiate. Producemu indestulu de eftinu, inse puçinu si de o calitate inferióra. Sistemu esplotareii pamentului e, precum ilu numesce Liebig cu onóre, unu sistemu de esplotare hotiéscu. Stórcemu poterile escelentului nostru pamentu fara mila, fara calculu, fara prevedere si intr'unu modu disordinatu: pe candu acésta fabrica montata gata de Domnedieu, cere numai a fi condusa cu inteligentia, cu prudentia si cu ajutoriulu capitalului economisatu de natiune, séu inprumutatu din strainatate, pentru o imbogati pe toti.

Fiindu-cá productiunea pamentului nostru maltratatu prin rele araturi, prin lipsa totala de asolamente, prin o cultura neglignenta si neglesa, a devenitu nesatisfacétóre: nu urmédia de aci cá consecentia, cá trebuie se ne cautamu noroculu in alte industrii, create in modu artificialu si producéndu prin urmare scumpu. Trebuie se ne punemu seriosu la o esplotare inteligenta si rationala a pamentului nostru, atátu de manosu si de bogatu.

Nu e vorba de a escluse cu totulu introducerea in tiéra de modalitati noue de productiune, mai apropiate situatiunei si desvoltarei nóstre economice: dar ceea ce e certu si mai pre susu de ori-ce dubiu este, cá trebuie se atintimu principal'a nóstra atentiune asupra productiunei agricole a tierii in tóte ramificatiunile si desvoltarile ei.

17. Vomu ilustra acésta prin unu singuru esemplu.

Vinulu este in genere unulu din obiectele cele mai importante de consumatiune in Europa. Cu crescerea poporatiunei, cu inbunatatirea starei poporului, si cantitatea de vinu ce se consuma, devine din anu in anu mai mare. Pe de alta parte, cultur'a viei si cantitatea de vinu produsa se inpuçinéda in multe tieri prin teribil'a bóla a filoxerei. Nu ar castiga óre Romani'a, candu viticultura s'ar ameliora, candu in loculu vitieloru de prósta calitate amu planta totu vitia buna, candu in loculu multeloru soiuri de struguri se va introduce uniformitatea atátu de necessaria pentru producerea unui vinu bunu si sanetosu, candu amu pastra in fine vinulu in pifnitie bine organizate si dupa tóte regulele artei? Cine póte calcula folósele ce voru decurge pentru noi din ameliorarea acestei ramure importante a agriculturiei?

Nu vomu face de càtu a aminti in treacatu beneficiile ce am trage din ameliorarea prasirei viteloru, si a culturii albineloru. E unu ce anormalu se nu producemu brandieturile cele mai bune, se nu esportamu oua, si se importamu untulu si cér'a, de care avemu nevoia. etc. etc.

„Transilvani'a.“

Sub acestu titlu comitele Stefanu Bethlen, unulu din descendentii celoru mai aprigi adversari ai elementului romanescu, publicéa in „Kelet“ (Orientulu) din Clusiu noue articli de coprisu national-economicu, din cari respira totu-odata cea mai desfrenata pofta de a sustinea si perpetuá domni'a absoluta a elementului ungurescu preste celu romanescu in Transilvani'a. Magnatulu acesta din Transilvani'a nu intielege nici uniunea cu Ungari'a altumentrea, de càtu sub conditiunea, cá magiarii de aici se fia ajutati in totu modulu, cá ei singuri se remana domni in tiéra si anume proprietatea de pamentu se li se asigure loru. Fiindu-cá ungurenii nu facu (mai bine nu potu face) totu pe voi'a celoru din Transilvani'a, Bethlen ii mustra greu si pretinde ajutoriulu loru. „Alu cui este pamentulu, alu aceluia este si tiér'a,“ dice St. Bethlen cu totu dreptulu. De aceea densulu si propune mai multe mijlóce, parte absurde, parte blastemate si revoltatórie de spirite, prin care luandu-se pamentulu dela altii, se se dea magiariiloru. Elu inputa greu guvernului si legislativei unguresci, cá a suferitu, cá prin operatiunile catastrali se tréca prea multu pamentu la romani, éra pe fostulu ministru Kerkápolyi ilu condamna, cá-ci a lasatu nasaudeniloru muntii in proprietatea loru, in care se aflasera bietii ómeni ab antiquo, candu tocma din contra, dupa informatiunile venite la noi, chiaru si asia, cu contractulu ce'lu au la mana, comunele romanesci granitiarie din acelu districtu au remasu pacalite si asuprite, apoi pe de-asupra, cá pupas'a pe colacu, de càtiva ani, inca si servitórie prea plicate ale lui Tanárky.

Totu acilea, lui Stef. Bethlen ii pare multu reu, cá si romanii inaintédia in cultura. De altumentrea grafulu nostru tine despre romani, cá sunt buni numai de una: cá se faca copii mai multi de càtu magiarii. Dare-ar Ddienu cá se fia asia, dara de si'i facu, le moru cu diecile de mii spre celu mai invederatu periclu alu natiunei nóstre. Inse dupa câte vedu si audu cá de diece ani incóce, dóra si dóra voru mai incepe se cugete si romanii asupra viitoriului loru si voru cunósce in fine, cá este decisa estermnarea loru din acésta tiéra. Stef. Bethlen nu stá singuru cu planurile sale, legionu este numerulu acelora carii cugeta cá densulu, totu ómeni decisi a luptá pe viétia pe mórte, cu orice arme, legali si nelegali, omenesci séu dracesci, mai ántaiu pe terenulu strictu nationale si pe celu national-economicu, éra in casu

de a nu'si ajunge scopulu nici asia, atunci cá in 1848—9 precum ii indemnă si Kossuth cu ai sei.

De aci incolo Stef. Bethlen lovesce si in altii, se arunca asupra unoru partide politice, de care'si bate jocu, apoi ia preste totu in aparare pe aristocrati'a magiara mijlocia s. a.

Erá lucru firescu, cá manusi'a aruncata de Bethlen se o ridice mai multi insi. Asia se sculara asupra lui in fói'a kossuthiana „Ellenzék“ (Opositiunea) din Clusiu, chiaru si in „Kelet“; dara cu temeiuri mai practice este combatuta periculós'a teoria a lui Bethlen in „Siebenb. deutsches Tageblatt“ din Sibiu. Magnatul ardeleanu si partid'a sa se pare cá ar fi uitatu cu totul, cá acuma si magiarii se afla in Europ'a, éra nu dincolo de Caucasu undeva. Tageblatt le aduce aminte, cá astadi nu le mai folosesce nimicu esclusiv'a proprietate de pamentu, pentru-cá proprietarii economi, agricultori au se lupte cu teribil'a concurentia straina si anume cu cea americana, care si pana acuma incepù se sugruma pe agricultorii din Franci'a, Elveti'a, Angli'a si din o parte a Germaniei. Cifre spaimantátorie se comunica in acésta privintia. Numai in lun'a lui Augustu a. c. venira din Americ'a in Europ'a 325 de corabii mari cu 13 milióne 300 mii de mesuri numite Scheffel*), éra in Septembrie cu 15 milióne mesuri de grâu frumosu, o parte din acela macinatu gat'a in morile de vaporu facute in laintrulu corabiiloru, in care macina venindu pe mare câte 2—3 septemani séu si mai multu.

Pe lănga concurenti'a straina, agricultur'a noastră este pedepsita si trantita inca si prin cumplit'a fonciera (dare de pamentu) cu 22% si mai multu, precum ne este cunoscutu la toti. Impositele publice au crescutu, ce e dreptu, in tóte staturile, pe airea inse s'au inmultitu si mijlócele de castigu in proportiuni piramidali, éra la noi din contra au scadiutu. Insusi St. Bethlen citédia date statistice comparative, la care stă elu insusi cá in marmuritu. Comune ardeleni iobagesci, care inainte de 1848 plateau contributiune directa câte 150 fl. m. conv., astadi, sub dualismu, dau câte 3000 di: trei mii fl., adeca aprópe indouedieciutu. Adaoge, cá pe atunci nu sciá nimeni de monopóle, de accise, de timbru, de alte taxe nenumerate, care tóte facu mai multu de câtu chiaru iobagi'a vechia. Totu Bethlen spune, cá cunósce mosii, dupa care sub absolutismulu austriacu (1850—60) se platea câte 80 fl. dare directa, éra astadi platescu câte 900 fl.!

Nicairi in Europ'a nu se vendu atâtea mosii la toba, cá in Ungari'a si in Transilvani'a. Éca si alte cifre comparative dupa „Monitorulu ofic.“ din B.-Pest'a si dupa celu din Vien'a. In a. 1876 s'au licitatu prin sententiele tribunaleloru mosii mari si mici, in Austri'a (22 milióne de suflete) 6343, in Ungari'a si Transilvani'a 12,982. La 1877 in Austri'a 7981; in Ung. si Trans. 15,965. Preste mosiile vendute la toba au mai venitu la vendiare din mana libera (? de sila bucurosu) la 1876 in Ung. si Trans. 130,120, éra in 1877 si mai multe, adeca 152,963 proprietarii mari si mici. In anii ce urmara, aceleasi vendiari s'au inmultitu neinceatatu intru atăta, câtu toti numerii Monitorului (Közlöny) sunt plini, in câtu nici nu le póte numerá nimeni.

Cine póta vin'a cumplita la acestea calamitati infricosiate? Nu cumva poporul romanescu? Cum póte fi unu magnatu crescutu in regiunile superiori ale societatiei, atătu de preocupatu si sclavu alu vechiloru prejudetie nationali si aristocratice? Cum de nu'si бага ei man'a in sinulu propriu, cá se afle de siguru adevérat'a scaturigine a calamitatiloru si a ruinei? De altmentrea póte cá vomu mai stă de vorba cu dn. grafu.

La toba la toba!

Sub hasta, sub hasta! strigau preconii si licitorii in Rom'a vechia.

A proposito de amarele espectoratiuni ale comitelui S. Bethlen, diariulu kossuthianu „Ellenzék“ face din „Monitorulu ofic.“ urmatoriulu estrasu frapantu de licitatiuni cu tob'a, care se voru in templá in curendu, de mosii mai mari, cá-ci de cele mici nu aru incapea in diece cóle.

Se voru licitá:

La judecatori'a din Feiurdu in 20 Dec. mosii'a comtesei Ana A. K. in valóre de 70,000 fl. La Damony alui A. M. U. de 60,000 fl. 15 Dec. La

Tisza-lök (Ung.) a dómnei A. K. de 165,093 fl. 12 Jan. La Klijust (Ung.) alui E. D. 77,648 fl. 4 Nov. La Vértés alui C. F. de 110,180 fl. Oct. 27. La Tisza-Oszlár alui Sam. B. de 41,082 fl. Dec. 15. La Parác (Ung.) alui Acatiu D. de 33,000 fl. 29 Nov. In Roba-Keresztur (Ung.) a d-nei Teresi'a K. 26,305 fl. 21 Dec. La Göncz a baronesei E. G. 156,386 fl. 26 Nov. Alui Paulu Sz. de 35,573 fl. 4 Nov. A comit. Lud. B. de 86,849 fl. Oct. 20. A lui E. B. de 348,785 fl. Nov. 16 la Lomnitiu. A lui Al. Sz. de 66,934 fl. la Bugyin. A baronesei C. H. de 28,802 fl. la Negerfalva.

In tóta lun'a poti scóte catalóge de acestea, in sume mari si sume mici. In câteva ani familiile aristocratice bogate s'au incordatu se cumpere tóte mosiile dela cele scapatate, au vediutu inse, cá prea se incurca, prea le incarca ele insele pe ale loru, prin urmare nu avura incatrau, cautara se le lase in manile jidoviloru si ale altoru straini. Ce se vedi inse, cá mai pe urma li se infunda si acestora, isi ingrópa capitalulu in mosii ingreunate preste mesura cu imposite si mai pe urma n'au cu ce speculá; infunda capitaluri si in asia numite investitiuni, cai, vite cornute, turme de oi, cara, aratruri, machine, edificie economice, si dupa aler-gaturi de di si nópte, abia scotu cu mare greutate 5% castigu. N'au nebunitu cá se asude numai pentru 5%.

Adunarea societatiei pentru fondu de teatru romanescu.

(Urmare si fine.)

Raportulu comitetului.

Onorabila adunare!

Raportulu nostru de asta-data n'are se fia lungu. Totulu s'ar potea resume in câteva cuvinte: am administratu fondulu Societatiei si am executatu decisiunile adunarii generale. Aceste sunt indatoririle pe cari ni le indica §. 17 alu statutelorú noastre.

In câtu pentru administrarea fondului, insarcinarea de frunte a comitetului, cassariulu Societatiei va ceti acusi raportulu seu, care va dá informatiuni detaiate in asta privintia. Din acésta anticipamu, cá dela ultim'a adunare generala a Societatiei noastre, tinuta in anulu trecutulu la Blasiu, fondulu a crescutu cu 1699 fl. 72 cr., si cá intregu capitalulu acuma se urca la 16,491 fl. 18 cr.

Relativu la executarea decisiuniloru adunarii generale din anulu trecutulu, avemu onórea a raportá, cá:

a) amesuratu procedurii sale anterióre si in conformitate cu decisiunea adunarii generale din Blasiu, comitetulu prin advocatulu seu a incercatu pe terenulu inapaciurii de-a incassá séu de-a asigurá restantiele ce Societatea le are la unu numeru considerabilu de individi, cari iau subscrisu capitale si taxe, inse n'au platitu; acésta nisuintia a si fostu incoronata de successu, cá-ci mare parte a restantieriloru recercatii si-au complanatu indatorirea pe cale pacinica, dandu obligatiuni formale si platindu in rate sum'a deobligata, si numai câteva au pusu pe comitetu in trist'a positiune de-ai urmari pe calea legii. Aeste câteva processe, in cari pentru competintia s'a facutu exceptiune si apelata la tóte forurile, cari inse totudeauna s'au decisu in favorulu Societatiei, in meritu se judeca acuma.

Comitetulu deobligatu prin decisiunea adunarii generale din anulu trecutulu a raportá despre starea acestoru processe, are onórea a aclude aici sub % raportulu advocatului seu, prin care se presinta totuodata si conspectulu restantieriloru Societatiei;

b) prin inapaciuri private si facute inaintea judecatoriei, dandu-se si obligatiuni formale, comitetulu crede a fi satisfăcutu si acea dispositiune a numitei adunarii generale, prin care i se recomandá se nisuiésca a asigurá pretensiunile nesigure;

c) comitete filiale inca nu s'a potutu infiintá, cá-ci considerandu stagnatiunea ce de cátuva timpu a intratu in viétia noastră publica si sociala, dar si lips'a materiala ce apasa poporatiunea in multe parti, comitetulu n'a gasitu inca timpulu potrivit spre a repeti pasii mai de multu facuti fara successu in asta privintia;

d) asemenea s'au discutat in comitetu, cá in urmarea recomandarii facute de adunarea generala din Blasiu membriloru fundatori si ordinari pe viétia se li se dea diplome, precum se dau si la alte Societati de natur'a acesteia; dar fiindu-cá acésta dispositiune nu este de natura urgenta, realisarea ei s'a amanatu pe mai tardiu, din consideratiuni economice.

In fine, precum se vede si din registrulu ce'lu presentamu si cu asta ocaziune adunarii, constatamu, cá Societatea in acestu anu are 39 membrii fundatori, 26 membrii ordinari pe viétia, 26 membrii ordinari cu taxe anuale, si 3 membrii ajutatori.

Budapest'a, 10 Octobré 1880.

Josifu Vulcanu

secretariu.

V. Babesiu

v.-presied.

Sibiu, 18 Oct. a. c.

Siedinti'a II

se deschide la 11 óre si jumetate, asistandu éra unu publicu mare, sporitu si prin altii veniti de eri. In acésta siedintia comisiunile alese eri, raportara. Din raporturile lor, si pana ce se va publicá processulu verbalu, anticipu, cá de asta-data fondulu s'a sporitu cu 800 fl. O suma de care inca nici la o adunare nu s'a incassatu.

S'a decisu, cá secretariulu se compuna istori'a a-

cestei Societati si s'o presinte la un'a din viitórele adunari generale.

Adunarea Societatiei fiindu invitata inca din anulu trecutulu la Lápov'a si la Gherl'a, de asta-data fu invitata éra in doue locuri, si anume la Bai'a-mare si la Siomcut'a-mare. Societatea a decisu, cá viitórele adunare se se tina la Bai'a-mare.

Inchialiendu-se adunarea, Esc. Sa archiepiscopulu si mitropolitulu Mironu Romanulu a intrunitu la prandiu unu numeru frumosu de óspeti, intre cari si doue dame.

Cu asta ocaziune se pronunsiara mai multe toasturi si anume: Esc. Sa mitropolitulu pentru prosperarea teatralulu romanu, d-lu V. Babesiu pentru Esc. Sa mitropolitulu, de Bologna pentru Josifu Vulcanu, acesta la rendulu seu pentru inteligenti'a romana din Sibiu, d-lu V. Romanu pentru damele presinte, d-lu Andreiu Medeanu pentru d-lu George Baritiu, d-lu Mircea Stanescu pentru concordia intre cele doue biserici romane, vicariulu Popea pentru inteligenti'a romana, d-lu V. Romanu pentru press'a romana din Austro-Ungari'a ai carei reprezentanti mai toti se aflau de fatia, d-lu Gavrilu Manu pentru ambii mitropolitii romani. (Familia.)

Inaltimea Sa c. et r. Archiducele Rudolfu vine in Transilvani'a.

Asia ne spunu diariile, cá principele nostru de corónă invitatulu de către c. Samuulu Kendeffy (Candea) in castelulu seu dela comun'a Cârnesti (Kernyesd) in comitatulu Hunedórei, nu departe de cetatea Hunedó'r'a, va veni pe la inceputulu lui Novembre insoțitu de archiducele Leopoldu si de ducele reg. de Toscana cu o comitiva (suita) de 33 persóne, spre a vená la ursi in muntii Transilvaniei. Se dice, cá cu acelu scopu se facu preparative mari in numitululu castelu. Nu se póte sci in care munti se va institui o venátore cá aceea periculós'a, dara ómenii nostrii venatori de professiune si anume fruntasii din partile unde va placea junelui si curagiosului nostru Cesare a vená, se se póte cum voru sci mai sprintenu si mai barbatesce, precum se portau candu ii chiamá principele gubernatoru Schwarzenberg, ducele Montenuovo si alte sommitati ale imperiului la epoce diverse.

Ddiu se póte in pace pe In. Sa.

Cei 413 deputati din camer'a Ungariei.

In tierile cu regimu parlamentariu este o mare necesitate, cá poporatiunea se cunósca bine elementele, din care se compune acelu corpu legislativu, despre care se dice, cá este „alesu“ si chiamatu cá se apere interesele poporului. Le pasa inse la prea pućini de o cercetare cá acésta. Dupa atăti ani, lui „Pesti Napló“ ii veni bun'a idea, cá se desfaca pe cei 413 membrii in mai multe clase, dupa diversele lor calitati, vocatiuni, professiuni.

Sunt 304 din propri'a Ungaria, 75 din Transilvani'a, 34 veniti din diet'a Croatiei = 413.

Din toti aceia sunt 227 proprietari de mosii mari, mijlocii si mici, cum si particulari; 81 advocati; 51 functionari; 18 preoti, din cari nici unulu de vreo lege orientale, ci 13 r.-cat., 2 reform., 3 luterani; 12 publicisti (diaristi); 10 profesori; numai 5 comercianti si industriari; 3 medici; 3 ingineri; 1 farmacistu (apotecariu).

Dupa partide: 221 ministeriali (la cari se alatura si cei 34 croati); 120 opozitiune moderata; 72 estremi (kossuthiani).

Dupa religiiune: 211 rom.-catolici; 121 calvini; 44 luterani; 33 orientali de ambele confessiuni, adeca serbi, ruteni si din toti numai 4 (patru) romani?

„Pesti Napló“ classifica pe deputati si dupa regiuni. Noi acilea vomu face numai inportant'a observatiune care lovesce dreptu in capu. Din totu coprinsulu Transilvaniei cu Salagiú cu totu, sunt 60 deputati decisi ministeriali; 15 oponenti moderati (lasa-me se te lasu) si numai 4 estremi = 79.

Din totu Banatulu si din Voivodina, adeca romanime si serbime, 38 ministeriali; 2 moderati; 4 nationali; cu totii 48.

Adeca: din teritóriile transilvane, banatiene si serbesci ministeriulu are 98 deputati in partea sa, din acelea districte, ale caroru nationalitati ministrulu Tisza disese de repetite-ori cá le va sfarmá. Acei 98 nu sunt nici serbiani si nici romani; intrebarea inse este: Cine iau alesu, daca iau alesu? Unu volumu de 50 cóle tiparite nu ne-ar spune atăta, câtu ne spunu acestea cifre.

Se vina toti politicii Europei, se asiste la viitóriile alegeri asia, precum voru decurge acelea, apoi se judece intre nationalitatile acestoru tieri.

Smolka si Rieger.

Ambele acestea nume sunt prea bine cunoscute, nu numai in laintrulu monarchiei, ci in tóta Europ'a. Polonulu galitianu Smolka avuse o rola po-

*) Scheffel, cuventu nemtiescu, coruptu din latinesculu scaphum, scaphium (roman: Scafa), mesura de dimensiuni fôrte diferite; aici se intielege scafa, galét'a baniti'a prussiana, adoptata dela 1816 incóce, care face aprópe 55 litre francesci. In porturile nemtiesci se mesura si cerealiile in cumpena, dupa cantariu, cá la Galati, Brail'a etc. dupa Chila.

litica din cele mai importante inca din 1848/9 că membru alu primului parlamentu austriacu deschis in Vien'a, continuatu in Kremsier până la spargerea lui prin puterea reactiunei absolutistice, care trebuia se succeda pe cale frâsca la atâtea versari de sange. De aci încolo Smolka suferi multe persecutiuni, in cătu mai pe urma se si cam smintise, că-ci ii merse si lui că la multi altii: eră persecutatu nu numai de cătra straini, ci si de cătra multi din a sei, ceea ce dore multu mai amaru. Rieger, ginere alu repausatului Palacky si pe cătu acesta se află in viétia, soçu nedespartitu in bine si in reu, omu cu multa sciintia, dara si cu avutia mare, intocma cum trebue se fia unu conducătoru decisu si auctoritativu alu unui poporu in afaceri politice si nationali.

Cu ocasiunea adunarei delegatiuniloru la Buda-pesta, Smolka si Rieger venira acolo, cu ce scopu, acésta e tréb'a lor. Dara nu: redactori si colaboratori de ai diarielor unguresci se inbuldira la locuinti'a loru că si la unu locu publicu, că se le puna o multime de intrebari. Fia-care le dete respunsuri, din care poti alege ori-ce vei voi, in cătu nu scii, de ce se te miri mai multu, de in-pertinenti'a unoru ómeni tie cu totulu straini, cari iti vinu pe capu, că se stórca dela tine secrete politice si nationali, séu se admiri prudenti'a si tac-tulu, cu care barbati că acestia sciu se dea res-punsuri că si ale Pithiei eliniloru: Ibis redibis nun-quam per bella peribis.

Intru alte Smolka polonulu fu primitu de cătra unguri cu multa cerimonia si simpatia de-monstrativa, anume contra Rusiei, „pe care au se o bata si nimicésca ungurii si polonii.“ Din contra Rieger fu primitu atātu mai rece si cu neincredere, ba unele diarie inpinsera nerusinaarea până acolo, in cătu intrebă, „că ce cauta unu Rieger in tiér'a lor.“ Adeca strainii se nu mai cutédie a veni in tiér'a lor nici cu pasportu? Astadi cadu chiaru si murii cu cari eră inchisu imperiulu Chinei de cătra alte popóra spre Siberi'a. Ungurii plesnira lui Rieger in fačia nu numai panslavismulu, dara si inpregiurarea, că de ce slavicii din Ungari'a, carii au aceeași limba cu cechii, se cumpere si se citésca diarie si carti dela Prag'a si din Mo-ravi'a vecin'a lor.

Invrasmăsiți cu germanii până la cutite, din cauza că le persecuta limb'a pe mórte, inchidiendu teatrele germane, silindu pe comercianti, că se nu mai pórte protocéle si corespondentie nemtiesci, fortiandu pe tinerime, că se mérge numai la scóle magiare, ungurii au si produsu din partea germa-niloru repressalii fórte periculóse pentru tiér'a lor. Totu acum inse ei dau si slaviloru si romaniloru cu pumnulu in falci. Merge minunatu de bine.

Romania.

Visit'a I. S. R. la tabar'a dela Tiganesci.

Luni, 6/18 Octobru cur., M. S. R. Domnulu, insoçitu de d-lu ministru de resbelu, de d-lu gene-ralu comandantulu divisiei II militare teritoriale, de d-lu inspectoru generalu alu servitiului sanitariu alu armatei si de adjutantulu de servitiu, a pornitu cu trenulu specialu, la 9 jum. óre de diminiétia, la Crivina. Aci, Mari'a Sa Regala a fostu intempinat de dlu generalu Radovici, comandantulu trupelor din tabar'a Tiganesci, si de statulu maioru alu tru-pelor, de dlu prefectu alu judetiulu Prahova, de dlu primariu alu orasiulu Ploiesci si de unu nume-rosu publicu. Insoçitu de persónele de mai susu, Maria Sa Regala a mersu in trasura dela gar'a Crivina in tabara, unde a fostu intempinat de cuartierulu generalu si de tóti dnii siefi de corpuri, si a luat ací dejunulu. La finele mesei, prea inaltulu nostru Domnu a radicat unu toastu, es-primandu viu'a placere ce resimte de a se regasi, dupa doue luni de absentia, in mijloculu braviloru si iubitoru sei ostasi. Dlu ministru de resbelu a multiamitu in numele armatei, aretandu fericirea ce ea resimte de a vedea érași in fruntea ei pe augustulu seu comandantu supremu, care, in timpu de pace că si in resbelu, nu incetédia de a 'i do-vedi constant'a sa solitudinea, si a beutu in sane-tatea MM. LL. RR. Domnulu si Dómn'a.

Domnulu a incalcatu apoi, si, insoçitu de intregulu statu-maioru, s'a dusu in centrulu taberei, unde a ordonat a se da semnalulu adunarei ge-nerale. Tóte trupele s'au pusu sub arme; in 7 minute infanteria, in 11 minute artileria si cava-leria, au fostu gata si asediate pe frontulu de bandiera.

Mari'a Sa Regala a trecut, dela flanculu dreptu, trupele in revista, care ilu aclamau cu mare entu-siasmu. Dupa ce a cercetat cu deamenuntulu insta-

larea taberei, pe care a gasit'o in cele mai bune conditiuni, Maria Sa Regala a inspectatu fiacare parte de trupe in detaliu, si a terminatu inspectiunea printr'o manevra cu focuri a trupelor de infanteria, sustinuta de artileria si cavalerie. Defilarea ge-nerala a inchiaietu acésta prima di de inspectiune. In tabara erau presenti: 1-lu si 2-lea batalionu de venatori, alu 2 regimentu de infanteria, alu 7 si 22 regimentu de dorobanti, 4 baterii din 1-lu si 4 baterii din alu 2 regimentu de artileria, alu 2 regimentu de rosiori, si alu 4 de calarasi.

Inainte de plecare, Maria Sa Regala a in-spectatu ambulantele, unde se aflau numai 16 bol-navi, si din cari nici unulu de bóla grava. La 5 óre, Maria Sa Regala, fórte satisfacutu de starea in care a gasitu trupele, a pornitu spre gar'a Cri-vina, si de acolo, cu trenulu specialu, spre Bucu-resci, unde a sositu in gar'a Cotroceni, la órele 6 sér'a. (Dupa Monit.)

— Diariile din capitala si din provincia ne aducu si asta-data mai multe sciri, care aru merita se fia reproduse si dincóce cu atātu mai virtosu, cu cătu se citescu aici mai puçine diarie din Ro-mani'a, nu numai din cauza că unele sunt oprite, ci si mai virtosu, că porto duplu le scumpesce preste mesura, că-ci fiacare Nr. costa atâtea cătu si o scrisóre simpla, fiinducă, precum observaseramu de nenumerate-ori, aici se mai platesce odata porto postei, cum si adusulu in casa; si noi de aici inca dăm pentru ale nóstre câte 3 cr. de Nr. Scopulu acestei mesuri fiscale este cu ochi cu sprincene. Din acestea cause de aci inainte vomu lasa spatiu mai multu pentru scirile din Romani'a.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Emilia Murasianu, nascuta Silasi, dupa unu morbu greu de patru luni, in 18/6 Octobru isi dede sufletulu seu curatu in manile Creatorului, in etate numai de 32 de ani, lasandu in doliu profundu pe sociulu seu Ioanu Murasianu Gherlénulu, dupa 15 ani de casatoria fericita, pe prea iubiti fii Alexandru de 12 si Aureliu de 10 ani, unu frate si o sora, neconso-labili. Servitiulu ddiescu alu ingropatiunei ilu indeplinira cinci preoti, in frunte cu rever. sa dn. canonicu gr. catolicu Vas. Popu dela Gherla, asi-standu ddni protop. Ioanu Vele, preotii Nic. F. Ne-gruti, Vas. Filipu si Ioanu Bocosiu, éra unulu din ddlor V. Filipu tinu asupra sicriiului o predica funebrele petrundietória, precumu este si ritualulu resaritanu intregu, de strabate in tóta fiinti'a omului, candu este executatu cu pietate si demni-tate impunetória.

Dara vai, romanii din Desiu n'au altu locu de ingropatiune, decâtu pe o ruptura de delu, de unde osementele omenesci sapate prin tempestati torentiali esu la lumina si apoi manate de apa, disparu de pre tiermure in undele Somesiului!

Din acésta cauza necalificabile, pentru repausat'a se ceru locu de astrucare in cimiteriulu romano-catholicu.

— (Casatori'a unui preotu celibate) Dupa praxea introdusa in biseric'a greco-catholica din Ungari'a si Transilvani'a, hirotoni'a in preotu se póte da la in-dividi necasatoriti ajunsi in etate de 25 de ani, fara de a fi obligati si la calugaria. Avemu inse câteva exemple de acestea si in biseric'a gr. orientala. Se intempla inse, că unii din aceia renunția mai tardiu la preotia si se casatorescu. Unu casu mai próspetu este alu dlui Alexandru Mica, fostu preotu in St. Marghita, care este una din cele mai bune parochii in diecesea Gherlei. Dn. Mica luă in casatoria pe dómn'a Susan'a Murasianu veduv'a repaus. preotu Iacobu Popu, dupace trecu mai antaiu la biseric'a greco-orientale. Lumea de pe la Desiu considera casulu acesta că nu sciu ce evenimentu estraordinariu si anume că efectulu alu abso-lutismului eclesiasticu. Dupa noi, efectele absolutis-mului potu se fia ori-care altele, numai asia ceva nu. Las' că mai avemu exemple de acestea câteva de ani 50 incóce, las' că in canóne nu sunt oprite casatoriile de natur'a acesteia, decâtu numai mai in lăinru in resaritu le-a casiunatu la mai multi archiere, că se opresca pe preotesele veduve dela adou'a ca-satoria; dara apoi in dilele nóstre, vedemu cu ochii, cumu in urmarea noveloru teorii juridice, atāti calu-gari romano-catolici trecendu la alta confesiune se casatorescu, si mai de curendu, in 19 Octobru a. c. dn. Daniilu Erödi, fostu calugaru benedictinu si prof. gimn. in N. Kikinda, se cununa cu domnisióra. In biseric'a gr. orientala romanésca curge devreo doi ani prin diaria discussiunea despre casatori'a a dou'a a preotiloru. Nu că acea a dou'a casatoria ar fi oprita in biseric'a resaritului, dara dupa praxea vechia, preotii casatoriti adou'a óra isi perdu dreptulu de a executa functiunile

adherente preotului hirotonitu si anume servirea s. li-turgie si administrarea santelor sacramente; dara ju-risdictiunea esterna nu o perdu, ei potu functiona, de ex. cá protopopi, precumu a fostu in epoc'a nóstra intre altii, protopopulu Basia din Zarandu, carui si dupa adou'a casatoria i s'a lasatu pe tóta viétia protopopia-tulu, pe langa platirea unei taxe de câte 60 galbini.

In totu casulu, unu june clericu dupace ajunge in 25 de ani, se'si examine fórte strictu temperamentulu, se céra si consiliulu intieptu alu barbatiloru matori, bogati in experientia si binevoitori, inainte de a se de-cide pentru una sau alta stare a vietiei. Ambele ceru sacrificie mari, devotamentu si constantia.

— (Hymen). Dn. Elia Savu, docente la scól'a normala gr.-orient. romanésca din cetatea S. Sebesiu si-a serbatu cununi'a sa cu domnisiór'a Ana Stefanu. Viétia indelunga si fericita!

— (1.129,335 floriní dati uitarei!) Dupa obli-gatiunile de statu care ambla si cu loteria, se tragu sorti la terminu si cei cu norocu au se'si ia sumele castigate. Dara nu! La tesarulu (cass'a) Ungariei stă neprimita acésta suma esita la sorti din diverse obligatiuni, anume din cele dela 1834 (metallice) 18,678 fl., dela 1839 116,723 fl., dela 1854 (impr. nation.) la 311,485 fl. obligatiuni italiene Como 2608 fl., dela 1860 sum'a dupa sorti 202,010 fl. si dela cele din 1864 tocma 641,846 fl. Nu le trebue ómeniloru banii? Ba inca cumu? Dara multi uita a cauta numerii regu-latu dintr'unu semestru in altulu. Mari specule se facu cu acésta uitare!

— (Érași la furci). Harsányi Iosef, omu de ani 29 care omorise in nóptea din 23 Februariu pe postilionulu dela N. Dorog si spoliase post'a de 3032 fl., fu condamnatu de cătra tribunalulu dela Szegszárd in Ungari'a la furci.

— (Invitare.) Dómnelle membre fundatorie, ordinare si onorarie ale Reuniunei femeiloru romane din Mediasiu si giuru, prin acesta sunt invitate la adunarea generale, care se va tinea in 4 Novembre a. c. st. nou la 10 óre a. m. in scól'a gr. cath. din Mediasiu.

Elisabetopole, 1 Octobru 1880.

Susan'a Campeanu,
presiedint'a reuniunei.

— (Tipografiile din capital'a Romaniei.) In dilele nóstre in tóte orasiile mai de frunte ale Ro-maniei se afla tipografii, aci inse aflamu numai despre cele din Bucuresci, dupa informatiunile „Solidaritatiei“, fóia a Societatii lucratoriloru tipografi, că sunt frecuentate actualu de urmatoriulu personalu:

Tipografi'a Statului: 53 lucratori, 12 elevi; Aca-demiei Romane: 13 l., 8 el.; Curtii (Pasagiulu Romanu): 7 l., 17 el.; Romanulu (Carolü Göbl): 11 l., 7 el.; Socek, Sander et Teclu: 10 l., 1 el.; Thiel et Weiss: 27 l., 8 el.; Centru: 6 l., 11 el.; Tribun'a Romana: 4 l., 6 el.; Moderna Gr. Luis: 9 l., 12 el.; Grecescu: 4 l., 1 el.; Th. Mihaescu: 2 l., 4 el., St. Mihalescu: 11 l., 19 el.; Dor. P. M. Cucu: 4 l., 11 el.; Femeia Romana: 3 l.; Comerciala: 4 l., 2 el.; Nationala: 12 l., 10 el.; Offenbergh: 2 l., 4 el.; Hajoetz: 2 l., 3 el.; Binder (Strada Brezoianu): 2 l., 3 el.; Tipografia Amiculu Literaturi: 1 l., 5 elevi.

Cum vedemu, numai Femei'a Romana nu se in-curca cu elevi.

Bibliografia.

— Colectiune de legi si instructiuni ur-bariali, relative la Transilvani'a si la cele patru co-mitate Crasna, Solnocu med., Zarandu, Cetate de petra se publica in Clusiu de cătra dn. judecatoriu reg. Colomanu Horváth in limb'a ungurésca. Editorulu isi im-partí cartea sa in 9 capitule incependu cu trei legi din 1871, trecendu la cele din 1877 et 1878 si până ce ajunge la cea din 1880. Cartea va fi cá de 10 cóle, éra pretiulu 1 fl. 50 cr., care noue ni se pare exageratu, că-ci se vinu câte 15 cri pe cóla, candu la noi e lucru mare se se venda cóla cu 10 cr. Mai pe urma te po-menesci că vine ministrulu justitiei, buna-óra că deunadi intr'unu casu analogu si dice: acésta nu este edi-tiune oficiala; că-ci éca, asia merge pe la noi.

— Errata. In Nr. 82 rubric'a Ungari'a, in locu de subventiune exorbitantu: citesce exorbitant'a; in locu: si cătu au datu de pomana la monastiri — ci (sed) cătu au datu etc.

Locu deschisu.*)

Satu-mare, 9 Octobru 1880.

Onorata redactiune! „Telegrafulu romanu“ inca din Juliu am tramisu unu respunsu la insultele ce mi s'au facutu in acea fóia, din ocasiunea conferentiei, ce a ti-nutu inteligenti'a romana din comitatulu Satmarului in

*) Pentru articlii ce esu sub acésta rubrica, redac-tiunea nu ia nici-o raspundere asupr'a sa. Red.

caus'a limbei romane. Nu știu se fia publicatu Telegrafulu acelu respunsu, si me rogu, că se binevoiti a'lu publică, precum urmédia:

In „Telegrafulu romanu“ s'au publicatu o corespondentia de aici, din 24 Maiu, subsemnata de A.....u despre conferenți'a inteligenței satmaréne, ținută in caus'a limbei romane. Domnulu Fagarasianu jude la trib. reg. se lauda aici cu acea corespondentia. La aceea a respunde meritoriu, se ține de inteligenți'a satmaréna, eu respundu numai la acele ce me atingu pe mine din acea corespondentia.

Audit'a insusi dn. A—u la mine in casa, cum s'au fostu declarat societatea academica romana despre opulu meu: Unitatea in limb'a romana, adeca că acela este compus dupa o sistema ortografica si gramaticale logic combinata in toate partile ei, ce arata că autoriulu a facutu profunde si mature meditatuini asupra limbei noastre. Acesta o potu adeveri cu mai multi martori, cari au fostu la mine in casa. Cu toate aceste A—u scrie in corespondenți'a sa, că eu cu acela la academia am facutu fiasco, séu precum dicu cei de dincolo, fui datu afara.

Eu intre ómeni culti inca nu amu auditu vorbe de aceste. Deci nu se mire nimene, daca nu me punu la disputa, că se cercu, dia ce motivu si cu ce față omenésca a scrisu aici A—u ceea ce eră diametralu opusu la ceea ce cunosea. Judece despre asta procedura onoratu publicu, pe care cum se vede, A—u a voitu se'lu scóta din minte. — Despre adevérulu declaratiunii citate se póte convinge ori-cine din Analele societății academice, anulu I.

In conferenți'a preliminară, dupa ce am facutu cunoscutu respunsulu meu la proiectulu comisiunei academice, A—u a fostu acela, care s'au sculat întâiu, si luandu in mana respunsulu, a disu, că este cu totu respectulu, voiesce si elu, că acela se se publice si se se făcă cunoscutu cătu de intensu, apoi, că elu e ne-competente a'lu judecă, — totusi in corespondenți'a sa se pune de judecatoriu, si dice despre acelu respunsu, că e unu monstru. Aceste sunt verdi si uscate. La aceste respunsulu celu mai nemeritu e, a le constatá numai, si apoi a nu respunde nemicu.

Ba dice d-lu de sub A—u, că eu nu am spus, că cu conferenți'a ținută voiescu a arată academiei, că mai sunt si altii cari afla de bunu opulu ce l'am fostu prezentatu academiei, acelu monstru. — La tota conferenți'a nici a veditu nimenea acelu opu alu meu, éra A—u nu l'a veditu in viétu a lui, că inca nu l'am publicatu, si'lu ținú numai la mine, cu atatu mai puțin a fostu vorba la conferenți'a, că acela se'lu accepte séu se'lu respinga cineva; acolo a fostu vorb'a despre unu respunsu alu meu filologicu la proiectulu comisiunei academice. Aici dara A—u scrie ca celu ce nu scie ce graiesce.

Din alta parte ide'a de a telegrafá la academi'a romana, că se nu accepte proiectulu comisiunei academice, a fostu ide'a mea, nepotendu-me rabdă, vedindu acelu proiectu, că se nu'mi esprimu asta dorintia. Inse altii, barbati cu sciintia, fosti professori si competenti in materia, cu cari comunicai ide'a mea, au fostu de parere, că la asta cauza se atragemu inteligenți'a din totu comitatulu. Asia ide'a conferenței inteligenței romane de aici nu e meritulu meu, si din ocaziunea acelei conferenței a'mi adscrie scopuri ce nici le poteamu avea, ne venindu dela mine ide'a conferenței, este séu a se insielă pe sine, séu a vrea a insielă pe altii.

Inse amu veditu mai susu, că societatea academica romana despre opulu meu ce i l'am fostu prezentatu, s'a declarat in modulu celu mai favoritoriu, si asia necum se am ce se aretu, ci chiaru sum cu recunoscintia față de academi'a romana; éra ce atinge opusiorulu ce l'am facutu că respunsu la proiectulu comisiunei academice, cu acesta doue potu fi: séu are acela

meritulu seu, séu ba. Daca nu are meritulu, ilu potu subscrie căti romani sunt in acestu comitatu, si'lu póte subscrie si domnulu de sub A—u, totusi nu va ajunge nimicu; éra daca are meritulu, se nu fia subscrisu de nimenea, totusi va avea efectulu seu, ori cătu se fragmenta domnulu de sub A—u. Acesta va esi in aceste dile de sub tipariu*) si academi'a romana va potea judecă, precum si publiculu romanu, daca acela e unu monstru, séu vorbele d-lui de sub A—u sunt vorbe rele.

Eu nu me pricepamu, că domnulu A—u si la conferenți'a totu numai pedece cautá. Unu membru alu conferenței, care'lu cunósce mai bine, mi-a spus, că densulu e condusu de respectu religiosu, dupa-ce romanii neuniti nu ținú acea ortografia că unitii.***) Abia credeamu. Inse A—u si in corespondenți'a sa mesteca unirea si neunirea cu literele. Dara acelu calugaru serbu, care a facutu desbinarea intre romanii din Transilvani'a, asia potere magica se fia avutu, că ur'a ce a inplantatu intre romani, nici preste atâtea secle se nu incete? Candu va veni timpulu doritu, că se fimu cu totii in una biserica romana? Chiaru am desvoltatu asta idea, si o voiu tipari nu preste multu. Acea va face, póte mai buna inpresiune la domnulu de sub A—u, candu apoi că jude va judecă mai cu judecata si in caus'a limbei.

Joane Marcu,
prot. si parochu in Satu-mare.

Post'a redactiunei.

— Budapesta, 12 Octob. F. Dacia dn. P. R. a comisu in Nr. 77—78 plagiatu din opulu Nevelés-tudomány alu dlui profesor A. Lubrich, sunteti ambii acolo pe locu, tineti'i cartea de inainte si 'lu convingeti francu despre plagiatulu seu. De altumentrea dlui in scrisórea privata aratase limpede, că ideile ce comunica, sunt imprumutate; dara trebuia se o faca si in articlu, la inceputu sau la urma.

— Din comitatulu Severinului, 1 Octob. Unu fiu din fostulu regimentu granitariu. Una intrega, cea lunga in estrasu. Deocamdata se adevéresce si de cătra alta persóna onorabila, că nu numai alte alegeri, dara si alegerile deputatiloru dv. la congrasu au fostu influențiate prin administratiunea politica.

— Vien'a, 9 Octob. P. Are societatea studentiloru din Lugosiu statute? Șciu profesorii de ea? Dta dici că sunt lasati in voi'a lor si ca se crescunguresce? Dara parintii lor unde sunt? că dora nu sunt toti orfani parasiți? Dara auctoritatile bisericesci? Si in fine 100—150 capi de familii trebuie se aiba stari materiali necomparabilu mai mari decâtu 2—3 redactori.

— Tecuciu, 23 Septemb. R. Remai pe pace; nu'ti face atata grija. 29 lei primiti.

— București, 6/18 Octob. L. Producte de ale artelor frumóse, de musica, desemnu liniari si din mână libera (pictura), sculptura, in metalu, pétra, lemnu etc. si mai in scurtu, ori-ce produse artistice esite dela romani din orice

*) E esitu.

**) Dara nu! Dela 1862 de candu s'au adoptatu scrierea cu litere latine, cu ortografia etimologica moderata, fericitulu mitropolit Andreiu, dupace o studiase bine, o a introdusu in tota archidiecea sa, in toate scólele, in toate actele oficiale si in toate cartile compuse si tiparite de atunci încóce prin repausatulu. Numai dupa mórtéa lui la vreo trei ani, cãtiva individi, dintre carii nici-unulu nu este filologu, ametiti de teoriile seci ale fonetistiloru nemti si placându-le a maimuti pe cãtiva scriitori din Jasi, toti nefilologi, au inceputu a strică regulele gramatice si a nu le observá mai de locu. Acea anarchia literaria se încercasera se o introduca si in actele sinodului, inse nu le-a succésu. Red.

parte, voru fi primite cu tota placerea si bucuri'a la espositiunea romanesca, ce se va deschide in 27/15 Augustu 1881 aici in Sibiu.

— București, totu 18 Octob. Monumentulu fericitulu A. I. Papiu este asediatu la locul seu de repausu, éra desvelirea solemnă a remasu pentru anulu vitoriu.

— Clusiu, 10 Octob. Binevoiti a reflecta la publicatiunea din Nr. 78 col. 4.

— Brasiovu, 19 Octob. Pentru monumentulu lui Andreiu se astépta dela dv. cătu mai curend'a incassare a colectiei vechi din a. 1864. De aici nu va fi nici o intardiare.

— Budapesta, 11 Octob. I. Pentru foisióra este materialu preste mesura multu, pe câte 3—4 luni inainte, si foisióra nu póte aparé in toti Nrii. Cu memorandulu despre Andreiu Murasianu ai intardiatu tare pentru anulu acesta. L'ai cunoscutu, ai traitu cu repausatulu?

— A. P. in Stulpicani (Bucovin'a). Vocabularie romano-germane de Dr. Polizu et G. Baritiu nu se mai afla de vendiare. Pretiulu lor la librării a fostu de 3 fl. v. a.

— Sibiu, 12/24 Oct. Primiramu numai a séra. In Nr. v. publiculu va fi satisfacutu.

Pretiurile cerealeloru

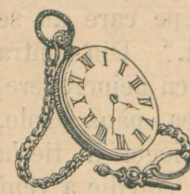
si altoru obiecte de traiu au fostu la

22 Octob. st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitr	fl. 7.30—8.30
Grâu, amestecat	1 „	„ 5.80—6.80
Secara	1 „	„ 5.60—6.—
Papusiou	1 „	„ 4.40—4.80
Ordiu	1 „	„ 4.10—4.50
Ovesu	1 „	„ 2.—2.30
Cartofi	1 „	„ 1.60—2.—

(41)

1—24

Numai odata

se ofere ocaziune asia de favorabila, de a procura unu orologiu escelentu, cu jumetate pretiulu.

DESFACERE

grandiósă.

Raporturile politice, care s'au ivitu in intregu continentulu Europei, n'au lasatu neatinsa si Elveti'a. Consecenți'a a fostu emigrarea lucratiloru in masse, care a periclitatu esistenți'a fabricelor. Si fabric'a reprezentata de noi, care e cea dintai si cea mai insemnata fabrica de orológe, a inchis de o cam data fabricarea sa, incredintandu-ne pe noi cu vendiarea fabricatelor sale. Aceste asia numitele orológe-de-buzunariu-Washington, sunt cele mai bune de pe lume, sunt forte elegantu gravurate si infrumusetate si lucrate dupa sistem'a americana.

Tóte orológele sunt repassate (examine) pe secunda si garantamu pentru fiecare 5 ani.

Că dovada a garantiei sigure si a soliditatii celei mai severe, ne obligamu prin ac-șta in publicu, că suntemu gata a reprimi si schimba fiecare orologiu, ce nu convine.

1000 remontoire de buzunariu, fara cheie de intorsu la tórta, cu mantela de cristalu, regulate cu acuratetia estrordinara pe secunda; afara de acésta aurite prin electrogalvanismu nou, dinpreuna cu lantiu si medalionu etc., pretiulu de mai inainte fl. 25, acum numai fl. 10.20 de unulu.
1000 ancore esemplarie de lusu din nicol-argintu, pe 15 rubinuri cu cadranuri in emailu, aretatoru de secunde, sticla lata de cristalu, mai inainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unulu, toate repassate pe secunda.
1000 orológe-cilindre infrumusetate in capsula de nicol-argintu, cu sticla lata de cristalu, pe 8 rubinuri forte finu repassate, dinpreuna cu lantiu, medalionu si cutie de catifea, mai inainte fl. 15, acum numai fl. 5.60 unulu.
1000 orológe ancore de argintu veritabilu de 13 loti, probatu de oficiulu monetariu c. r. pe 18 rubinuri, afara de acésta aurite prin electricitate, forte finu regulate. Orológele au costatu mai inainte fl. 27 acum numai fl. 11.40 unulu.
1000 orológe remontoire-Washington de buzunariu, din argintu greu si veritabilu de 13 loti, probatu la oficiulu c. r. de punciare, pe lunga garantia severa, repassate pe secunda, cu mecanismu de nicol asia, încatu orológele aceste n'au nici candu lipsa de reparatura. Orológele aceste au costatu mai inainte fl. 35 si astadi se capeta cu pretiulu fabulosu de estinu numai cu fl. 16. Afara de acésta langa fiecare orologiu se da gratuitu unu lantiu, medalionu si cutie de catifea.

1000 orológe pentru dómne, de aur veritabilu, cu 10 rubinuri, mai inainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.
1000 orológe remontoire de aur veritabilu pentru domni sau dómne, mai inainte cu fl. 100 acum fl. 40.
650 orológe de paréte cu incuadratura de emailu celu mai finu si cu mecanismu de sunatu, mai inainte cu 6 acum cu fl. 3.75 unulu repassatu.

650 orológe destéptatóre, cu aparatu de larima, forte finu regulate, aplicabile si cá orológe pe masa de scrisu, mai inainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.
650 pendule cu lucru forte finu de sculptura in casulii inalte gotice de lemnu, de intorsu in facare a opt'a di, regulate finu pe secunda, forte frumóse si imponente; de óre-ce unu asteliu de orologiu si in 20 de ani mai are pretiu indoitu, se nu lipsésca astfelu de orologiu din nici o familia, mai cu sama pentru că astfelu de piesa de cabinetu este decoru in facare locuintia. Orológele aceste costau mai inainte fl. 35, acum numai fabulosulu pretiu esceptionalu de estinu de fl. 15.75 unulu.

Comandandu cine-va orológe pendule, are se adauge si o arvuna.

Adress'a:

Desfacere de orológe

Fabriciei de orológe Fromm.

Vien'a, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.

Auditi, vedeti si mirati-ve!

Marfurile de argintu Britania, primite dela o massa concursuala a unei mari Fabrice de argintu Britania, devenite falita, se dau cu ori ce pretiu, sau mai bine disu gratuitu.

Trimitendu fl. 7. — in bani gata sau cu rambursa ori cine primesce urmatórele 50 obiecte cu a patra parte din valoarea reala, si adeca:

Bucati	6	Cutite de masa	escelente, manunchiu de argintu Britania, cu cutitari adevérat englesesci	Tóte 50 obiecte au costatu mai inainte 25 floreni si costa acum numai floreni 7.—
"	6	Furcutie	de cele mai fine, argintu Britania, dintr'o bucata.	
"	6	Linguri de mancare	de argintu Britania, grele si massive.	
"	12	Linguritie de cafea	de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.	
"	6	sustitóre de cutite	de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.	
"	1	lingura mare de lapte	de argintu Britania, massiva	
"	1	lingura mare de supa	de argintu Britania, grea.	
"	9	Tave de presentatu,	ciselate forte finu.	
"	2	sfnesnice de masa de salonu	Britania pline de efectu.	
"	1	corfa de pane massiva	de argintu Britania.	

Tóte 50 obiecte sunt fabricate din celu mai finu si celu mai solidu argintu Britania, care este uniculu metalu ce ce esista pe lume, care in veci remane albu si nu se póte deosebi de argintulu adevératu nici dupa o folosire de 30 ani; pentru acésta garantédia.

Afara de aceste mai sunt:

18	cutite, furcutie si linguri	de argintu Britania, câte 6 bucati tóte 18 la olalta fl. 3.75.
6	linguri mici de cafea	de argintu Britania, mai inainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1	lingura de supa	" " " " " " " 3.— " " " " 1.—
1	lingura de lapte	" " " " " " " 1.50 " " " " —.50
6	tave	" " " " " " " 5.— " " " " 1.50
6	sustitóre de cutite	" " " " " " " 4.50 " " " " 1.50
1	cuteia de zacharu	" " " " " " " 4.— " " " " 1.20
1	pareche sfesnice mai mari	" " " " " " " 2.— si fl. 3.—
1	clopotiulu de masa	de argintu Britania mai inainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.60
1	paharu de oua	" " " " " " " —.60 " " " " —.30
1	pipernitia si salacitia	" " " " " " " 2.50 " " " " —.75
1	Carafine pentru otietu si uleiu,	de argintu Britania mai numei fl. 3.50 si fl. 4.50
1	uncaita de focu grea de pusu	pe masa, mai inainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95.
- Cane de cafea si tea a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zacharu a cr. 35, 50, 80, fl. 1; cutii de zacharu a 2.80; presaratoriu de zacharu a cr. 25, 40, 75, 90, fl. 1; carafine de otietu si uleiu a fl. 2, 4; cutii de untu a cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.— inca si alti articuli nenumerati.

Că dovada, că anuciulu meu

nu este insielatoria,

me deobligu prin acésta in publicu, daca marfa nu convine, a o rentórcé: fara nici o greutate. Indreptu la epistolele de multiamita ce mi-au venitu, si pe cari ini voiu permite ale publica successivu. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfa buna si solida si nu lapedatura, se se adressedie numai cătra

A. Fraiss,

Vien'a, Rothenthurmstrasse 9, vis-a-vis de palatulu archiepiscopescu.

(40) 1—24